

**ERA MOLT CATALÀ,
AMB TENDÈNCIES
SOCIALS D'ESQUERRA**

José M. Murià

Membre de l'Acadèmia Mexicana
de la Història

De set en set

Josep M.
Pasqual

Federalisme i sobirania

A Montserrat Duch, amb gran admiració

Quan es va manifestar la crisi de l'imperi espanyol, a començaments del segle XIX, i esdevingueren els primers brots d'insurgència armada a les colònies americanes, els interessos d'aquestes es dividiren en dos corrents: el més fort, al principi, era l'autonomisme, que no gosava prendre una decisió radical; per altra banda esdevingué un incipient independentisme abraçat pels més inconformes.

DE FET, A PARTIR DEL 1812, en proclamar-se la Constitució de Cadis, que concedí una participació limitada en el seu govern particular a les "províncies d'ultramar", tot feia creure que esdevindria la concòrdia, i fins que fins i tot els insurgents acceptarien el nou ordre.

QUI VA ENREDAR LA TROCA va ser Ferran VII quan va tornar de la seva presó a França i, el maig de 1814, va abolir tots els acords de les reeixides corts, i donà l'ordre que tot tornés a quedar com estava abans de l'any 1808. D'aquesta manera va deixar molt clar el que molts catalans que abraçaren el federalisme han anat descobrint: "que no hi ha res a fer amb aquesta gent". A partir d'aleshores es començà a radicalitzar la situació i l'independentisme s'acabà consolidant com a vocació majoritària del que ara se'n diu "les forces vives", fins a la consumació de la independència l'any 1821.

NO EM PUC TREURE aquesta història del cap quan penso en l'evolució catalana dels darrers anys, ni tampoc les freqüents discussions al menjador de casa entre el meu pare, un home molt emotiu i d'escassa formació política, i el meu oncle Martí Rouret, amb més estudis i una important trajectòria republicana. Ambdós molt catalanistes, però l'un independentista complet i l'altre més tolerant a favor d'un federalisme respectuós.

LA VIDA DE ROURET va ser molt inestable a Mèxic i les seves visites a casa de la seva germana eren molt irregulars,

però, això sí, sempre benvingudes. La veritat és que era un home encisador i dinàmic que representava una festa per tots quan venia.

NO ÉS RAR DONCS que jo hagi format com calia quan li va arribar l'hora, l'any 1968: molt de temps al costat del seu llit, conscients ambdós que ja se n'anava, vàrem parlar de moltes coses mentre esperàvem el fatal desenllaç. Una nit que dormitava ja donant mos-

tres que aviat esdevindria el final, cap allà a les dotze, es despertà i em va fer l'efecte que es revifava.

"Noi -em digué-. No m'has preguntat mai res de les discussions que tenia amb el teu pare." No calia afegir res per saber del que es tractava.

"No", li vaig dir. Potser perquè volia coincidir amb tots dos. No era veritat, però no volia dir-li res que no li agradés.

"No t'enganyis", em va dir. "Sàpigues que ara estic convençut que ell tenia tota la raó."

EM VA DEIXAR TOT PARAT. Molt català, com era, amb tendències socials d'esquerra bastant marcades, de les quals em vaig nodrir, al moment de la mort reconeixia el seu error de suposar que el federalisme era possible amb els espanyols.

SENSE SABER QUÈ DIR-LI, només li vaig prémer la mà i, a poc a poc, es va anar endormiscant fins que, en un moment donat, vaig sentir-li la raneira i la convulsió final.

El meu oncle, Martí Rouret, al moment de la mort reconeixia el seu error de suposar que el federalisme era possible amb els espanyols

Àmbits de la llengua

Haurem de tornar a defensar la llengua catalana amb la legalitat en contra. Els moments més crítics per a la llengua catalana, al llarg de la història, han tingut a veure amb dos fenòmens molt complicats de superar. O amb la suma dels dos, alhora. Un és el de la diglòssia, que va afectar Catalunya durant els segles XVIII i XIX, i que continua afectant el País Valencià, les Illes Balears i la Catalunya del Nord encara ara. La diglòssia significa que els parlants d'una llengua la reserven per a l'àmbit familiar i, per a la resta d'àmbits, es passen a la llengua adquirida o imposada, que la consideren més útil o oficial. L'altre fenomen complicat de superar és el de la legalitat. I aquest és un fenomen subtil. No es tracta només de prohibir una llengua amb lleis concretes. La llengua catalana també es pot deixar fora de la legalitat per la via d'obligar que certs àmbits siguin obligatoris per a una altra llengua: l'espanyola o la francesa, en el nostre cas.

A l'inici de la democràcia no és que la legislació en matèria lingüística ens fos més favorable que ara, però el poder en tenia prou a esperar els efectes perversos de l'antiga persecució i a confiar que la llengua catalana, en el conjunt del domini lingüístic, tendria a fer-se residual. Amb més voluntat que mitjans, i amb més projecte que realitat, el cas és que hem arribat al segle XXI amb la llengua catalana viva. Segons alguns, en perill d'extinció; segons alguns altres, amb la necessitat de les espècies protegides; però viva, al cap i a la fi. Malgrat les previsions dels profetes del mercat, la mort natural de la llengua catalana (encara) no s'ha produït, per això els cal intensificar l'acorrallament. Noves interpretacions de la mateixa legislació (democràtica) van deixant la llengua catalana fora de la legalitat en cadascun dels àmbits vehiculars. No són prohibicions, simplement es tracta d'obligar la presència de la llengua espanyola. És una maniobra política i jurídica que al País Valencià i a les Illes Balears ve de la mà del PP local i, a Catalunya, s'impulsa per mitjà de l'estat global.

EN SÍSIF

Jordi Soler

